

ÅTER TILL 40-TALET!

FÖR AGENDAN

- 24 september
I natt eller aldrig
- 16 oktober
Rospiggarna
- 15 november
Kronans käcka gossar

Avstickaren vi gjorde till 50-talets filmer blev mycket uppskattad av alla dem, som kom och avnjöt Bergman-trilogin i höstas; för avnjöt är sannerligen en adekvat beskrivning om man får döma av de förtjusta skratt, som filmerna lockade till. Bland kommentarerna kunde man också efter filmerna höra lite förvånade uttalanden som t. ex.: "Tänk att Ingmar Bergman kunde vara så rolig."

Men nu tar vi ett steg tillbaka in i för vårt sällskap kända trakter; nämligen 40-talet och säger därmed välkommen åter till storheter som Sickan Carlsson, Sigurd Wallén, Nils Poppe och Thor Modéen. De kommer att underhålla oss i filmer, som kom till under den första halvan av fyrtiotalet.

Det är lite av ett konststycke att vi lyckats komma över filmerna, eftersom Svenska Filminstitutet p. g. a. någon märklig policyförändring plötsligt börjat göra det betydligt svårare för oss att beställa de filmer vi önskar få in i programmen. Lars, vår idoge garant, har här gjort ett styvt arbete för att nå målet.

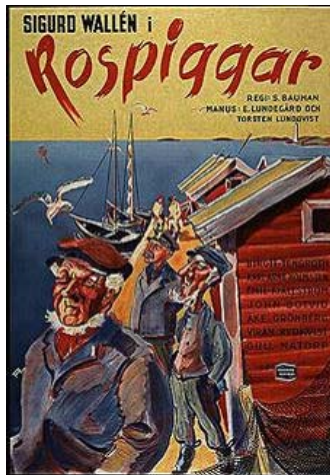
Höstens filmer

24 september

Anmälning tidigast
10 september till
Birgitta Höglund
013-12 28 92
birgitta_hoglund
@hotmail.com

16 oktober

Anmälning tidigast
2 oktober till
Lars Hakegård
013-410 42
larshakegard
@yahoo.se

15 november

Anmälning tidigast
5 november till
Sven-Åke Brofors
013-15 28 38
sven-ake.brofors
@telia.com

Garantens ruta

Hemma igen!

Med stor förståelse för att abstinensen varit svår, under utflykten till Bergman, -50-talet och kulturens finrum, återvänder vi i höst till våra hjältar från pilsnerfilmens tid. Vi befinner oss alltså åter på kulturens förstuttrapp och i ett 40-tal, där vi kanske trivs bäst. Det blir med andra ord "som vanligt" igen.

Septemberfilmen, "I natt eller aldrig", är ett utmärkt exempel på vad som ligger i uttrycket "som vanligt" ovan. Modéen och Söderblom gör, med god hjälp av Sickan, Bullen, pessimisten Abrahamsson och några till, utmärkta insatser för att få ett mediokert manus att bli en riktigt trevlig film.

Spelglädjen gnistrar från de här nämnda, som lyckas tända och ge liv åt manuset. Precis som det brukar vara i pilsnerfilmens tid; goda skådespelare, dåliga manus, stor spelglädje och enastående publikintresse. Så var det då – så blir det hos oss i höst.

"I natt eller aldrig" utspelas på ett hotell i svenska fjällvärlden. Det bör ge en intressant inblick i hur kläder och utrustning såg ut när man vintersportade omkring 1940. För övrigt torde Tollie Zellman som baronessan Rigolescu ensam vara värd entréslanten.

I oktober får Sigurd Wallén göra en riktig "Engström-gubbe". Filmen heter "Rospiggar" och bygger alltså på några av Albert Engströms historier från Roslagen. Filmen gick upp på biograferna 1942. Wallén var i början av -40-talet mycket populär som uppläsare både i radio och vid turnéer runt om i landet och det var alltid Engströms texter som var hans paradnummer.

Personligen tycker jag att Wallén i den här filmen överglänses av den underbart skicklige Emil Fjällström. I alla händelser gör de båda ett par äkta rospiggskaraktärer, som jag tror att även den store filmhataren Engström själv skulle ha gillat. Flera scener är för övrigt inspelade i Grisslehamn, där Albert ofta bodde. Många av Er kommer att känna igen ett par av hans mest kända historier, "Gråsälen" och "Isakssons död".

I mörka november förlustar vi oss med en militärfars, "Kronans käcka gossar". Det hörs nästan på namnet att man nu börjat använda filmen för att öka försvarsviljan. Rullen är intressant, därför att den är den första i den långa raden av svenska militärfarser, som öppet söker sprida propaganda för ansvar och samhällsanda. Patriotismen är emellertid inte så helgjutet genomförd och stilbrotten är många. Men ni som såg exempelvis "Landstormens lilla Lotta" kommer säkert att märka skillnaden. Kriget och allvaret har kommit oss närmare. När de här "käckas gossarna" hade premiär den 20 januari 1940 sviktade den finska fronten, sammanbrottet var nära och ingen visste om ryssarna skulle stanna vid Torne älv.

Wallén finns med i den här filmen också. Ja, han t o m regisserade den. Vid hans sida finns framför allt Nils Poppe, som fick mycket beröm för sin roll här.

Många av kritikerna tyckte illa om filmen för dess blandning av allvar och lågkomik, men den gjordes, såvitt jag förstår, för att nå många med sitt allvarliga budskap. För oss är den ett intressant tidsdokument.

Garanten

Filmkväll 1

Den 24 september – I natt eller aldrig från 1940.

Vi startar höstsäsongen med en glad historia eller, som **Larz i StT** kallade filmen, filmen: "den verkligt pigga sommarmyggan i repertoaren". Även om pressen inte var så positiv, så är den med 67 år på nacken en värdig film för vårt sällskap.

Historien, som väl kan betraktas som en farsartad kriminalfilm, tilldrar sig på en vintersportort, där den unga, söta miljonärskan Eva Hedman bor på ett mondänt hotell, vaktad av sin juridiske rådgivare, advokat Bertil Hallgren, som är förtjust i två saker: Eva och att läsa detektivromaner. Där bor också, förutom en handfull mer eller mindre mystiska främlingar, den excentriska, svenskfödda änkan och baronessan Rigolescu med sällskapsdam och den koleriske överste Werner.

Pressreaktioner

Pressens reaktioner var genomgående ganska ljumma.

Filmson i AB kallar filmen för "en tämligen enkel farshistoria i lyxutförande" och i **NDA** säger **Axon** att filmen "till slut" blir "ett acceptabelt nöje", men att "de flesta personer, man stiftade bekantskap med, föreföllo mer likna karikatyrer än levande människor".

Om den anonyme författaren till filmen, "A Paul" (pseudonym för de österrikiska författarna Adolf Schütz och Paul Baudisch), skriver **Jerome i DN** att "tyvärr saknar denne både originell fantasi och kvickhet". Filmens regissör, Gustaf Molander, får sig också en släng av slev: "Hr Molander har knappast det rätta och lätta handlaget för en filmfars."

Roderick i SvD: "En Molanderfilm brister aldrig i elegans och kunnande. Den kan sällan fränkännas teknisk kvalitet. Men Molanders ambition att skapa komedier i amerikansk stil är inte så helt lyckad. Han anstränger sig energiskt att vara roande lustig. Och kanske just det är felet i denna komedi - han anstränger sig."

Filmkväll 2

Den 16 oktober – Rospigg från 1942.

Det börjar dramatiskt: Efraim Östermans bror har gått ner sig i en vak och drunknar. Efraim (Sigurd Wallén) tar hand om broderns kvarlåtenskap och hittar ett testamente till förmån för broderns son Karl-Erik, som denne för 25 år sedan fick med en flicka, som då tjänade piga hos en herrskapsfamilj på sommarnöje.

Efraim hemlighåller detta! Sedan blir det, som alltid i en bra pilsnerfilm, tjuriga gubbar, trätande kvinnfolk, tjusiga karlar och söta flickor och mitt i alltihopa en skenhelig frikyrkopredikant. Det är en historia med mycket tjuv- och rackarspel – och så kärlek förstås. Riktigt trevligt, alltså.

Pressreaktioner

Den här filmen gillade pressen. Stockholms recensenter var över lag förtjusta över att i filmen få möta Albert Engströms roslagsgubbar i en varsam och ömsint skildring, rik på burleska inslag men aldrig grov eller plump.

Så inledde exempelvis **Larz i StT** sin recension med: "Den svåra konsten att dyka in i Albert Engströms produktion och välja ut lämpliga godbitar för en film har av regissör Schamyl Bauman bemästrats på det enda riktiga sättet. Utan hämningar har han fiskat upp det brett folkliga, det mustiga och drastiska hos Albert Engström - den sida av Engström som förstås av hela svenska folket: den saftiga karikatyren. (-) Resultatet har blivit en präktig folklig skärgårdsmålning av det gamla Roslagen – de utdöende och martallsvridna originalens Roslagen, utan radio och elektriskt ljus. Målningen är drastisk så det förslår, den osar av kaffekask, den är sillsur av käringträta och kryddad med beska och saltade skärkarlsrepliker. Det som här sägs över pilsnern nere i skärgårdsbåtarnas aktersalong på tal om äktenskapet, gäller nog också själva filmen: 'det är inte som att lukta på ådekålång hela tiden'. Men att filmen ger publiken 'Albert Engström-gubbar' precis som den vill ha dem, kunde konstateras vid premiären, där både enstaka scener och enstaka repliker fick rungande applåd."

Sigurd Wallén och även Emil Fjällström får mycket beröm; t. ex. skriver **Axon i NDA**: "Wallén var idealisk som den gnällige, knipsluge och samtidigt bredkäftigt karske skärgårdsbonden, och annat var ej heller att vänta av landets utan tvekan främste Engströmstolkare. Han talar språket från öarna som om han var barnfödd därute, och i varje gest och varje knarr i rösten känner man igen sommarbekantskaperna Österman och Sjöberg och vad de nu brukar heta, gubbarna i sjöbodarna."

Filmkväll 3

Den 15 november – Kronans käcka gossar från 1940.

Vi avslutar höstprogrammet med en militärfars. Att kriget, som mullrar runt knutarna, påverkat manusförfattarna (Sigurd Wallén, Torsten Lundqvist, Herr Dardanell) lyser igenom, men de har ändå fått till en lättsam historia, där en viktig uppfinning av ett nytt sprängämne försöker stjälas av två skumma typer. Men som alltid ordnar sig till sist allt till det bästa; i det här fallet tack vare tre värnpliktigas rådighet.

I rollistan ser vi bl. a. Nils Poppe, Calle Reinholdz, Åke Grönberg, Sigurd Wallén och Gaby Stenberg.

Pressreaktioner

Crick i NDA lyfter särskilt fram Nils Poppe och skriver: "Kronans käcka gossar är in i minsta detalj hr Poppes film. Här får han tillfälle att spexa utan hämningar och hans plastiska akrobatik firar väldiga triumfer." Crick tycker för övrigt att det är en "Hyfsad svensk Militärfars" och att militärtjänsten skildrades "riktigt trovärdigt och utan att trampa i klaveret".

Jerome i DN skriver uppskattande om "ambitionen att göra en snygg militärfars" och att "den tiden är gudskelov förbi då man på film gjorde sig rolig på försvarets bekostnad".

Robin Hood i StT konstaterar att militärlivets vardag och filmens intrig "blandas ihop till ett skrattretande och ibland spännande nystan".

Roderick i SvD är dock en klar avvikare bland recensenternas uppskattande skara och ser i filmen en parallell till 30-talets så omtalade "pilsnerfilm" – men det utgör väl i vårt sällskap snarare en uppskattande värdering.

Tider för filmkvällarna och anmälan

17⁴⁵ Samling i Bestorps Folkets hus **18⁰⁰** Bullens korv med tillbehör

19⁰⁰ Kvällens film **21⁰⁰** Avslutning med kaffe

Priser: För mat + film och kaffe 80:- kr (inkl. anmälningsavgift),
för enbart film och kaffe 60:- kr (inkl. anmälningsavgift).

Anmälan till filmkvällarna görs tidigast det datum och till den anmälningsmottagare som står angiven under respektive film på första sidan. Du kan också göra din anmälan via vår hemsida www.pilsnerfilm.se. Säg också till vid anmälan om Du/Ni stannar på **eftersitsens kaffe**, så att vi inte brygger onödigt mycket.

När vi fått in 100 anmälningar placeras övriga på reservplats och vi hör av oss så fort vi får en avanmälan.

Avanmälan: Glöm inte att göra en avanmälan om Du får förhinder eftersom Du annars belastas med en anmälningsavgift på 50:- kr.

Vägbeskrivning

Se hemsidan www.pilsnerfilm.se.

Ordförande Åke Svahnberg Tolvskillingsgatan 2 587 39 LINKÖPING Tel 013-15 13 94 ake.svahnberg@telia.com	Kassör Eva Ribbenhed Ekholmavägen 309 582 37 LINKÖPING Tel 013-15 86 97 eva.ribbenhed@smf-skyllt.se	Sekreterare, Red. Lennart Angvik Tunngatan 7 587 39 LINKÖPING Tel 013-15 17 73 lennart@angvik.se	Klubbmästare Peder Claesson Råbergagatan 27 ^B 582 54 LINKÖPING Tel 013-13 29 59 skolhuset@home.se	Vetensk. garant Lars Nilsson Tornvägen 11 614 34 SÖDERKÖPING Tel 0121-143 02 n.lars@telia.com
--	--	---	---	--